

Stemcomputers zijn niet per definitie slecht, maar kunnen stukken beter

Openbaarheid, controle en vertrouwen

In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen is er nogal wat te doen geweest over stemcomputers. In 24 gemeenten werd teruggegrepen naar het oude vertrouwde potlood. De actiegroep 'Wij vertrouwen stemcomputers niet' (WVSN) heeft haar vijftien minuten faam gehad. De gemeenten hebben beloofd dat ze de machines voortaan beter zullen opbergen. En bij controles achteraf is gebleken dat op het laatste moment aangebrachte zegeltjes op de kasten van de computers niet zijn verbroken. Iedereen blij, op naar de volgende verkiezingen? Nou, niet helemaal.

door **Micha Boon**

De verkiezingen zijn voorbij, de stemmen zijn geteld. In Amsterdam bestond de vrees dat het tot vier, vijf uur in de nacht zou duren voordat daar een uitslag bekend werd, maar ruim voor middernacht waren alle stembriefjes geteld. Minister Nicolai had zich in de aanloop naar de verkiezingen nog flink boos gemaakt over de soms belabberde beveiliging van de opslag van de stemcomputers. Het feit dat voor elke verkiezing slechts één computer werd getest (en vervolgens het positieve resultaat van die steekproef van toepassing werd verklaard op duizenden computers) was inderdaad wat knullig. En de computers van het type Newvote van firma Sdu konden inderdaad te makkelijk worden afgeluisterd, waardoor het kiesgeheim kon worden doorbroken. Dus die computers werden afgekeurd. Toch werden de meeste stemmen ook dit jaar elektronisch uitgebracht.

technofoben

WVSN is met beter beveiligde opslag, zegelringetjes en dergelijke echter nog lang niet tevreden. Mirreille Beentjes, woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken, wist te melden dat "deze mensen niet tevreden zijn totdat potlood en papier overal weer terugkomen". Zijn de mensen achter WVSN 'technofoben', hebben ze een overtrokken vrees voor de onstoppable digitalisering? Integendeel! Eén van de initiatiefnemers is Rob Gongrijp, oprichter van Neerlands eerste inter-

netaanbieder XS4ALL. Mede-oprichters zijn Peter Knoppers, ingenieur Electrotechniek aan de TU Delft, en Barry Wels, computerprogrammeur en organisator van hackerconferenties. Juist vanuit hun interesse en kundigheid op dit gebied is de actiegroep van mening dat computers controleerbaar goed in elkaar zitten en de dingen die beloofd worden ook daadwerkelijk doen. Met name als het gaat om de vraag wie de macht krijgt over ons land, is controleerbaarheid van groot belang. En de afgelopen jaren hebben we onder het mom van gemak en snelheid heel veel controle ingeleverd.

controle

De Nederlandse Kieswet geeft veel voorschriften waarin de controleerbaarheid van het verkiezingsproces wordt geregeld. Zo diende, toen we nog met potlood stemden, voor opening van het stembureau gecontroleerd te worden of de stembus leeg was. Ook werden de aantallen stembiljetten te pas en te onpas geteld en herteld, door verschillende instanties. Al met al werden er in de Kieswet zoveel waarborgen ingebouwd, dat als men op grote schaal (groot genoeg om de machtsbalans te doen kantelen) wilde frauderen, men werkelijk duizenden mensen mee moest hebben in het complot om dit te doen.

Maar tegenwoordig maakt een klein clubje programmeurs de software voor de stemcomputers en als de software op het apparaat staat controleert niemand dat meer. Het apparaat wordt op verkiezingsdag uitgekapt en aan het eind van die

dag rolt er een kassabon uit met alle kandidaten en een getal achter hun namen. Stemmen is een *black box* geworden en van controleerbaarheid is weinig meer over. Daarom pleiten de actievoerders van WVSN voor beter beveiligde stemcomputers die naast een einduitslag ook bij elke stem een printje uitreiken. Dit *paper trail* van individueel uitgebrachte stemmen kan dan steekproefsgewijs nageteld worden, waardoor eventuele verschillen met de eindafrekening zichtbaar kunnen worden. Ook zou de programmatuur van de stemcomputers openbaar moeten zijn, om te kunnen controleren of het programma geen rare dingen doet tussen het indrukken van een knop en het uitprinten van een stem. Door de broncode te laten inzien door een ieder die in staat is zulke commando's te lezen, zouden de controleerbaarheid en openheid van onze verkiezingen weer kunnen gaan voldoen aan de standaarden die we daar vroeger op van toepassing achtten.

Op 12 oktober jl. heeft minister Nicolai een commissie ingesteld die deze zaken onder de loep gaat nemen. De leden van deze commissie waren bij het ter perse gaan van deze Groene Klinker nog niet bekend, maar woordvoerder Rob Gongrijp van WVSN zei vertrouwen te hebben in het proces zoals dat nu loopt. De commissie zal voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 7 maart 2007 rapport uitbrengen. **GK**